

Clypeus Theologiæ Thomisticæ

In Tres Partes Divisus, Et Quinque Voluminibus Comprehensus

Tractatus de erroribus Pelagianorum, de gratia, de iustificatione & merito,
de virtutibus theologicis & quatuor cardinalibus, ac de ineffabili mysterio
incarnationis

Gonet, Jean-Baptiste

Coloniae Agrippinae, 1671

§. I. Vtraque difficultas resolvitur

[urn:nbn:de:hbz:466:1-77177](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-77177)

Christus ergo ut homo est membrum Ecclesiae, ut habentis caput Deum, non autem est membrum Ecclesiae, ut habentis pro capite Christum ut hominem. Et ratio quam D. Thomas ibi assignat, est quia membrum dicitur dependentiam à corpore: Christus autem, ut homo, nihil recipit ab aliis Ecclesiae membris, bene tamen à Deo, & ideo non potest dici membrum Ecclesiae, ut habet pro capite Christum ut hominem, bene tamen ut habet pro capite Christum ut Deum. Unde quando Apostolus 1. ad Corinth. 12. ait: *Vos estis corpus Christi, & membra de membro*, si ly de membro referatur ad Christum, hoc intelligendum est de Ecclesia, non ut habente pro capite Christum ut hominem, sed quatenus habet pro capite Christum ut Deum. Dixi, si hoc referatur ad Christum, nam idem S. Doctor super hunc locum Apostoli, lectione 3. alias illius expositiones tradit, quæ ibidem videri possunt.

Ex his ergo patet, Christum merito dici caput Ecclesiae morale & mysticum, per analogiam ad caput naturale corporis animalium. Quod si quæras, an etiam cor Ecclesiae dici possit, quia ut cor influit vitam in cætera membra corporis viventis, fit Christus in membra Ecclesiae? Respondet S. Thomas hic art. 1. ad 3. quod caput habet manifestam eminentiam respectu cæterorum exteriorum membrorum: cor autem habet occultam quandam influentiam, & ideo cordi comparatur Spiritus Sanctus, qui invisibiliter Ecclesiam vivificat & unit: capiti vero comparatur Christus secundum visibilem naturam, secundum quam homo hominibus visibiliter præfertur.

Patet etiam ex dictis, quod licet B. Virgo omnes iustos in sanctitate excedat, tamen Ecclesiae caput dici nequit: etenim caput Ecclesiae, secundum Patrum doctrinam & consuetum modum loquendi, non solum dicit plenitudinem & abundantiam gratiæ, sed etiam influxum meritum de condigno, quem B. Virgo in Ecclesiae membra non habuit, & ideo non caput, sed solum Ecclesiae dicitur, quia Christo capiti conjunctior est.

ARTICULUS II.

Virum Christus sit actu caput hominum viventium, in statu peccati vel infidelitatis existentium?

Dixi actu caput, quia certum est, Christum esse caput in potentia omnium hominum in statu viæ existentium, etsi peccatores, vel infideles sint; cum enim omnes homines, quando in hac vita mortali degunt, salvati & iustificari possint, influxum gratiæ à Christo ut capite totius Ecclesiae possunt recipere, subindeque dici illius membra in potentia. Unde S. Thomas hic art. 3. ad 1. illi qui sunt infideles, etsi actu non sint de Ecclesia, sunt tamen de Ecclesia in potentia: quæ quidem potentia in duobus fundatur, primo quidem & principaliter, in virtute Christi, quæ est sufficiens ad salutem totius humani generis secundario in arbitrii libertate. Unde inter caput naturale & mysticum, Christum, discrimen intercedit, quod caput naturale non habet vim progignendi sibi membrum, sed tantum conservandi & vitaliter movendi per continuum influxum vitalium spirituum, subindeque nullo modo habet rationem capitis respectu membri aridi vel abscessi, Christus autem, ut mysticum caput, non

solum habet virtutem conservandi & vitaliter movendi motu vitæ supernaturalis membrum actu conjuncta, sed etiam progignendi sibi membra, potentia sibi conjuncta; atque adeo potest dici caput in potentia omnium hominum in statu viæ existentium, etsi peccatores vel infideles sint. Dixi hominum in statu viæ existentium, quia Christus nec actu nec potentia caput datorum dici potest: nam ut aliquis actu vel potentia sit membrum Christi, requiritur quodammodo uniatum vel uniti possit per fidem: Sed dantes nec habent fidem, nec illam habere possunt. Tractatu de Fide ostendimus: Ergo nec actu nec potentia, possunt dici membra Christi, nec Christus eorum caput. Addidi, in statu peccati, quæ apud Catholicos certum & indubitatum est, Christum actu esse caput omnium hominum existentium in gratia, quam vis eam sint amissuri, si peccati delinquant, si reprobantur: nam homo existens in gratia, est Christus unitus per fidem & charitatem, & recipit vitam supernaturalem ab illo. Sed nihil aliud ad rationem membri requiritur: Ergo Christus est caput omnium existentium in gratia, si reprobantur, si reprobantur, ut in Concilio Constantiensis sess. 15. contra Wiclefiam definitum est. Duo ergo solum vertuntur in controversiam, primum est, an Christus sit actu caput non solum iustorum, sed etiam omnium fidelium, qui in statu peccati mortalis existant? secundum, an possit etiam dici caput infidelium baptizatorum, vel hæreticorum, quorum hæresis est occulta?

§. I.

Utraque difficultas resolvitur.

Dico primo: Christus est actu caput fidelium, etiam in mortali existentium; non perfecte & simpliciter, sed imperfecte & secundum quid. Est contra Cardinalem à Turrecremata lib. 1. suæ Summæ cap. 8. ad 7. & contra Melechiorem Canum lib. 4. de locis Theologicis cap. ultimum ad 9. qui docent peccatores fideles esse quidem partes Ecclesiae, sed non Ecclesiae membra, nec per consequens Christi, qui est ipsius caput.

Nostra tamen conclusio est D. Thomæ hic art. 3. in corp. ubi ait: Christus est caput omnium hominum, sed secundum diversos gradus. Primo enim & principaliter est caput eorum qui actu uniantur sibi per gloriam, secundum eorum qui actu uniantur sibi per charitatem, tertio eorum, qui actu uniantur sibi per fidem. Ergo et D. Thomas habentes tantum fidem, actu sunt membra Christi, & per consequens Christus est actu caput fidelium etiam in mortali existentium.

Ratio etiam id suadet: Fideles enim, etiam in mortali existant, actu influxum Christi capitis participant, habent enim fidem ex meritis Christi: ergo Christus est actu caput illorum.

Confirmatur: Christus est actu caput omnium actu pertinentium ad ecclesiam: Sed omnes fideles, etiam illi qui in peccato mortali existunt, actu pertinent ad ecclesiam: ergo Christus est actu caput omnium fidelium, etiam in peccato mortali existentium. Major est certa, cum enim Christus sit caput ecclesiae (ut ostendimus articulo precedenti) actu est caput omnium ad ecclesiam pertinentium. Minor verò demonstratur à Theologo in Tractatu de Fide, potestque breviter suaderi. Primo ex Scriptura: nam Matth. 25. comparatur Ecclesia decem Virginitibus, quarum quinque erant fatuæ, & sine oleo charitatis. Matth. 3. comparatur

tur aræ in qua simul cum tritico palea combu-
tenda inveniuntur. Et cap. 13. comparatur sage-
me melle in mare, in qua pisces boni & mali con-
gregantur. Ergo ad Ecclesiam actu pertinent om-
nes fideles, sive sint iusti, sive peccatores.

Secundò, Ecclesia definitur à Theologis, ex
Nicola Pontifice, *Collectio fidelium*: Sed per fi-
dem informem, actu constituitur homo sub hu-
iulmodi collectione: Ergo efficitur actuale
membrum Ecclesiæ.

Tertiò, Per id homo actu ponitur intra Ec-
clesiam, per quod actu unitur cum aliis Ecclesiæ
partibus, in aliquo uno credito, aut amato: Sed
per fidem, etsi informem, actu unitur in uno cre-
dito, cum aliis Ecclesiæ partibus: Ergo actu intra
Ecclesiam constituitur.

Quod autem fideles in mortali existentes, non
perfectè & simpliciter, sed imperfectè tantum &
secundum quid, sint membra Christi (ut in se-
cunda parte conclusionis asseritur) manifestum
est, quia existens in peccato mortali, est sim-
pliciter membrum diaboli: tum etiam quia ad
rationem membri perfecti, perfectæ unio cum
Christo requiritur, & perfectæ participatio vitæ
spiritualis: Sed fidelis in mortali existens, non u-
nitur Christo perfectè, nec perfectè ab illo spiri-
tuale vitam participat: Ergo non est perfectè
membrum Christi, sed imperfectè tantum & se-
cundum quid. Unde S. Thomas hic art. 3. ad 2.
loquens de his qui sunt in peccato mortali, dicit
quod non sunt membra Christi actualiter, sed potentia-
liter, nisi forte imperfectè, per fidem informem, quæ unit
Christo secundum quid, & non simpliciter, ut scilicet per
Christum homo consequatur vitam gratiæ, fides enim si-
ne operibus mortua est, ut dicitur Iacobi 2. Percipiunt ta-
men tales à Christo quendam actum vitæ, qui est credere,
sunt si membrum mortificatum moveatur aliquantulum ab
homine. Quibus verbis S. Doctor utramque no-
stræ conclusionis partem & docuit & probavit.

14. Dico secundò, Christus non est actu caput hæ-
reticorum licet baptizati sint, vel hæretici occul-
ti. Est contra Cajetanum tomo 1. opusculorum,
Tractatu 1. cap. 22. ubi docet characterem ba-
ptismalem sufficere ad constituendum hominē
membrum Christi & Ecclesiæ, & contra Bellar-
minum lib. 3. de Ecclesia militante, cap. 10. asse-
rentem hæreticum occultum ad Ecclesiam per-
tinere, subindeque membrum Christi existere.

15. Probatur tamen primò nostra conclusio ex
D. Thoma hic art. 3. in corpore, ubi recensens
eos quorum Christus est actu caput, illos ad tres
tantum classes reducit: nempe quod Christus pri-
mò & principaliter est caput eorum qui actu ununtur
sibi per gloriam, secundò eorum qui actu ununtur sibi per
charitatem, tertio eorum qui actu ununtur sibi per fidem.
Sed hæretici, licet sint baptizati, vel eorum hæ-
resis sit occulta, nullo ex his tribus modis Christo
ununtur, ut patet de primo & secundo modo, &
de tertio etiam manifestum est: hæretici enim,
licet sint baptizati, vel eorum hæresis sit occulta,
carent fide infusâ & supernaturali, & revera sunt
infideles: Ergo Christus non est actu illorum caput.

16. Probatur secundò: Ut Christus sit actu caput
aliquorum, debet aliquid in eos influere ad vi-
tam supernaturalem animæ pertinens: Sed Chri-
stus nihil ad vitam supernaturalem pertinens in-
fluit in hæreticos, etsi illi sint baptizati, aut eo-
rum hæresis sit occulta: Ergo non potest dici ac-
tu caput illorum: Major patet, nam de ratione
capitis non solum est superioritas, sed etiam in-
flatus vitalis in membra sibi conjuncta. Minor

A verò suadetur: Initium vitæ spiritualis animæ est
fides, ejus verò perfectio est charitas: Sed Chri-
stus nec fidem nec charitatem influit in hæreti-
cos, quamvis sint baptizati, & eorum hæresis sit
occulta: Ergo in eos nihil influit ad vitam super-
naturalem animæ pertinens, nullumque influ-
um vitalem in eos habet.

Probatur tertio: Christus non est caput actu
illorum qui sunt extra Ecclesiam: Sed hæretici,
etsi baptizati sint, aut eorum hæresis sit occulta,
sunt extra Ecclesiam: Ergo Christus non est actu
caput illorum, sed solum in potentia, quatenus
possunt converti, & per fidem ad Ecclesiam re-
dire. Major patet, Minor vero in qua est difficul-
tas, multipliciter suadetur. Primò ex Augustino
lib. de unitate Ecclesiæ cap. ultimo, ubi sic ait:
*Muli tales (scilicet hæretici) sunt in sacramentorum
communione cum Ecclesia, & tamen jam non sunt in Ec-
clesia.* Ergo hæretici, licet sint baptizati, aut eo-
rum hæresis sit occulta, non sunt de Ecclesia.

Secundò, Vera Ecclesia est congregatio verè
fidelium: Sed hæreticus, licet sit baptizatus, aut
ejus hæresis occulta, verè fidelis non est: Ergo
ad veram Ecclesiam non pertinet.

Tertiò, Hæreticus, licet sit baptizatus, vel e-
jus hæresis occulta, caret fide supernaturali &
infusâ, cum illa per hæresim destruitur: Sed ca-
rens fide, non est pars Ecclesiæ, nam fides est
fundamentum Ecclesiæ, ad Ephes. 2. *Super adifi-
cati supra fundamentum Apostolorum, id est supra il-
lorum fidem, Matth. 16. Super hanc petram adifica-
bo Ecclesiam meam, id est supra fidem Petri.* Ad Co-
los. 1. *Si tamen permanetis in fide fundati:* Ergo hære-
ticus, licet sit baptizatus, vel ejus hæresis occul-
ta, non pertinet ad Ecclesiam.

Quartò, Omnis pars Ecclesiæ, sub illa ut una
continetur: Sed hæreticus, esto sit baptizatus, vel
ejus hæresis occulta, non pertinet ad Ecclesiam u-
nitatem: Ergo Ecclesiæ pars dici nequit. Major
patet, Minor probatur ex D. Thoma in 3. dist. 13.
quæst. 2. art. 2. quæstion. 2. in corpore, ubi docet
quod unitas Ecclesiæ triplex est: materialis scilicet,
quæ sumitur à fide, per convenientiam in u-
no credito; formalis, quæ præstat à charitate
per convenientiam in uno super omnia dilectio;
& completiva, desumpta à Spiritu Sancto om-
nia replente & complente: Sed hæreticus, licet
baptizatus sit, vel ejus hæresis occulta, ad nullam
ex his unitatibus pertinet, cum fide & charitate
careat, subindeque Spiritus Sanctus ejus ani-
mam non inhabitet: Ergo non est pars Ecclesiæ.

Denique, Non vivens vitâ supernaturali, sal-
tem imperfectâ, pars corporis vitâ supernaturali
viventis esse non potest; unde membrum mor-
tuum, pars corporis vivi non est, etsi talis appa-
reat: Sed hæreticus, etsi sit baptizatus, vel ejus hæ-
resis occulta, vitâ supernaturali, etiam imperfec-
tâ, non vivit, cum primò initium vitæ super-
naturalis sit fides: Ergo licet exterius pars corpo-
ris Ecclesiæ appareat, verè tamen pars Ec-
clesiæ non est.

§. II.

Solvuntur objectiones.

Obijciunt primò contra primam conclusionē:
Christus non est actu caput eorum qui non
sunt partes, aut membra Ecclesiæ: Sed homo in
mortali existens, etsi fidelis sit, non pertinet ad
Ecclesiam, nec est pars aut membrum illius: Ergo
Christus non est actu caput illius. Major patet ex
suprà dictis, Minor verò probatur primò ex SS.
Scripturis, qui passim affirmant peccatores non per-
tinere